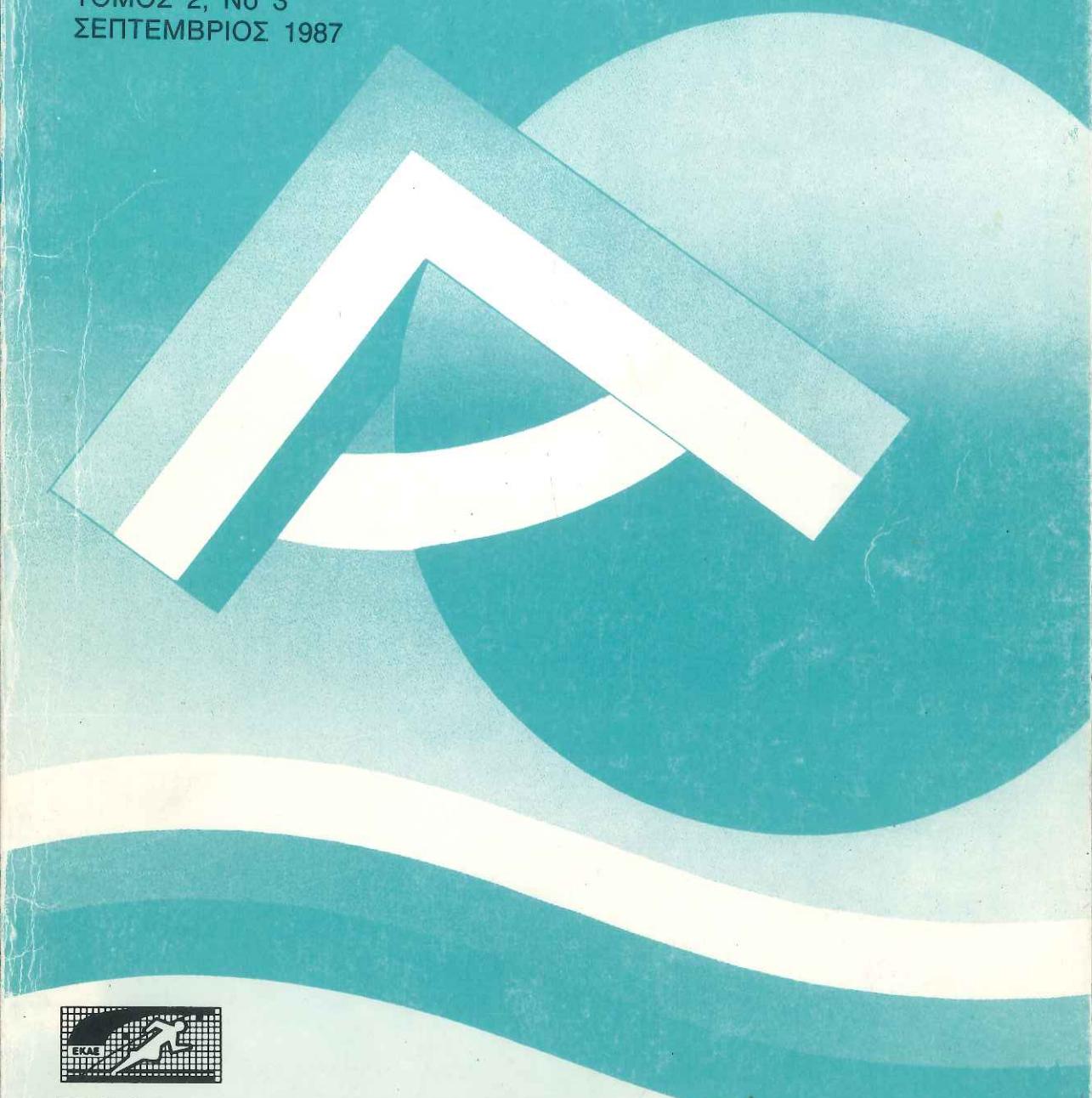

ΑΘΛΗΤΙΚΗ ΘΕΩΡΙΑ ΚΑΙ ΠΡΑΞΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ

ΤΟΜΟΣ 2, No 3
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 1987

ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΑΘΛΗΤΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ
ΟΛΥΜΠΙΑΚΟ ΑΘΛΗΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΑΘΗΝΩΝ «ΣΠΥΡΟΣ ΛΟΥΗΣ»

ερευνητική ανακοίνωση

ΑΘΛΗΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ
ΘΕΩΡΙΑ ΚΑΙ ΠΡΑΞΗ
Τ2, Νο 3, σελ. 175 - 191, 1987
ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΑΘΛΗΤΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΙΚΑΝΟΤΗΤΩΝ, ΔΙΑΙΤΗΤΩΝ ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟΥ ΚΑΙ ΚΑΛΑΘΟΣΦΑΙΡΙΣΗΣ

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΣΤΑΛΙΚΑΣ

ΑΘΛΗΤΙΚΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ, ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΑΘΛΗΤΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ

Εισαγωγή

Οι παράγοντες που επηρεάζουν την απόδοση του διαιτητή, κατά τη διάρκεια ενός αγώνα, είναι αναμφισβήτητα πάρα πολλοί. Δεν θ' αναφερθούμε βέβαια σε παράγοντες που είναι αρμοδιότητας άλλων κλάδων της αθλητικής επιστήμης, όπως π.χ., η φυσική κατάσταση του διαιτητή ή και ο υγειονομικός έλεγχος. Θεωρούμε σα δεδομένο, ότι ο έλεγχος αυτός πραγματοποιείται, εφ' όσον μάλιστα είναι υποχρεωτικός.

Είναι παραδεκτό απ' όλους, ότι στα κριτήρια υψηλής απόδοσης του διαιτητή συμπεριλαμβάνονται, εκτός των άλλων, οι ψυχοφυσιολογικές ικανότητες, όπως π.χ. η κινητική αντίδραση, η αντιληπτική ικανότητα, οι επιδόσεις όρασης και, σίγουρα, η ίδια η προσωπικότητα του διαιτητή, που είναι καθοριστική για υψηλή επίδοση.

Πιστεύουμε πως μια λαθεμένη απόφαση του διαιτητή δεν μπορεί να είναι μια σκόπιμη ενέργεια από μέρους του για να βοηθήσει μια ομάδα, αλλά μια ανθρώπινη ανεπάρκεια, η οποία μπορεί να εκφράζεται από έλλειψη κρί-

σης, αποφασιστικότητας, αυτοκυριαρχίας κ.λπ.

Σκοπός της μελέτης αυτής είναι η ψυχολογική διερεύνηση όλων εκείνων των παραμέτρων, που συμβάλλουν θετικά ή αρνητικά στην απόδοση του διαιτητή, κάτω από αντίξοες, πολλές φορές, ψυχολογικές αγωνιστικές συνθήκες ενός αγώνα, όπως κακοποιστία και προκατάληψη από πλευράς φιλάθλων - οπαδών - παραγόντων ή, στη χειρότερη περίπτωση, από πλευράς αθλουμένων. Μια κακή διαιτησία, όπως όλοι γνωρίζουμε, μπορεί να πυροδοτήσει τους οπαδούς για βιαιότητες, τόσο στον αγωνιστικό χώρο, όσο και εκτός αυτού.

Το γεγονός ότι δεν υπάρχει νομοθετική ρύθμιση, που να υπαγορεύει αυτή την αξιολόγηση των διαιτητών, τόσο στη χώρα μας όσο και διεθνώς, δείχνει ότι δεν υπάρχουν στη παγκόσμια βιβλιογραφία παρόμοιες έρευνες και συγκριτικά στοιχεία, προκειμένου να έχουμε σταθερές συγκριτικές προδιαγραφές. Ως εκ τούτου, η έρευνά μας αποτελεί μια παγκόσμια πρωτοτυπία στο θέμα αυτό και πιστεύουμε η ερευνητική αυτή εργασία ν' αποτελέσει

αφετηρία για διεθνή συνεργασία στο χώρο της διαιτησίας του ποδοσφαίρου και της καλαθοσφαίρισης, με στόχο πάντοτε την πρόληψη βιαιοτήτων μέσα στους αγωνιστικούς χώρους, που αποτελούν πάντα ένα μεγάλο κοινωνικό φαινόμενο. Πιστεύουμε ακόμη, ότι θα συμβάλει στην εξύψωση του κύρους του διαιτητή, που τόσο αμφισθητείται στην εποχή μας.

Ευχαριστώ θερμά όλους τους διαιτητές του ποδοσφαίρου και της καλαθοσφαίρισης, χωρίς την συνεργασία των οποίων δεν θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί η έρευνα αυτή.

Τέλος, θα ήταν παράλειψή μου να μην ευχαριστήσω το Υφυπουργείο και τη ΓΓΑ, ως επίσης το ΣΕΔ και την ΕΟΚ, για την ηθική συμπαράσταση στην ολοκλήρωση της παρούσας μελέτης.

Μέθοδοι - Διαδικασία

Για την πραγματοποίηση αυτής της έρευνας εξετάσθηκαν:

α) Όλοι περίπου οι εν ενεργείᾳ διαιτητές Α' Εθνικής κατηγορίας ($n = 46$), και

β) Ένα δείγμα ($n=17$) διαιτητών καλαθοσφαίρισης. Η αξιολόγηση πραγματοποιήθηκε στο Εθνικό Κέντρο Αθλητικών Ερευνών κατά τη χρονική περίοδο 1986-87.

Μεταβλητές που αξιολογήθηκαν:

1. Ικανότητα κινητικής αντίδρασης

Για τη μέτρηση της κινητικής ικανότητας αντίδρασης χρησιμοποιήθηκε η ηλεκτρονική συσκευή WIENER (Wiener Reaktions gerät), όπου έγινε η μέτρηση χρόνου αντίδρασης σε απλά οπτικά και ακουστικά ερεθίσματα, με ακρίβεια 1/100sec. Πέρα από την κυρίως συσκευή υπάρχει ο πίνακας ερε-

θισμάτων με 2 φωτεινά σήματα (κίτρινο-κόκκινο), και μια μίνι γεννήτρια ήχου με επίδραση 0,1W και συχνότητα 2000Hz.

Ο εξεταζόμενος κάθεται και χρησιμοποιεί ένα από τα δύο χέρια — ανάλογα πιο υπερέχει — πιέζοντας το πλήκτρο με το δάκτυλο κάθε φορά που προσφέρονται τα ερεθίσματα (οπτικά ή ακουστικά). Μαθαίνει πρώτα τι πρέπει να κάνει, και στη συνέχεια δίδεται το πρόγραμμα αυτομάτως, για 15 συνολικά ερεθίσματα, τόσο οπτικά όσο κι ακουστικά.

Η μέγιστη διάρκεια ερεθίσματος στο πρόγραμμά μας, ήταν 1.00 sec και η ελάχιστη διάρκεια για την καταγραφή του ηλεκτρονικού αποτελέσματος από τον εξεταστή 1.50 sec. Η κινητική αντίδραση αναφέρεται στη διαδικασία από τη δόση του ερεθίσματος μέχρι το τέλος της εκτελεσθείσης κινητικής αντίδρασης. Χαρακτηρίζεται δε από όσο το δυνατόν υψηλότερη ταχύτητα. Οι εξεταζόμενοι δεν πληροφορούνται για το αποτέλεσμα.

2. Διάρκεια προσοχής

Για τη μέτρηση της διάρκειας προσοχής χρησιμοποιήθηκε επίσης η ηλεκτρονική συσκευή κατά G. Ricossay τύπου PD6. Η συσκευή αυτή αποτελείται από 48 μαύρα πλήκτρα ως και 6 λευκά σε οριζόντια και 8 σε κάθετη θέση. Κάθε φορά που οι φωτεινές λάμπες σε κάθετη και οριζόντια θέση ανάβουν, ο εξεταζόμενος πιέζει το πλήκτρο στο σημείο όπου μεταξύ των δύο φωτεινών σημάτων σχηματίζεται ορθή γωνία. Με την πίεση κάθε φορά τα σήματα αλλάζουν. Στο πρώτο πρόγραμμα μετράμε τη συνολική διάρκεια χρόνου, ενώ στο δεύτερο πρόγραμμα ανά 10-σήματα πόσα σωστά κατόρθωσε ο εξεταζόμενος να πιέσει. Ο χρόνος αλλαγής σημάτων για την έρευνα

αυτή ήταν 1,00 sec. Κι ο συνολικός αριμός σημάτων 220. Τα ποσελέσματα καταγράφονται αυτομάτως και σχηματίζεται ένα διάγραμμα.

3. Δείκτης Νοημοσύνης

Για την αξιολόγηση του δείκτη Νοημοσύνης (Δ.Ν.), χρησιμοποιήθηκε για όλο το δείγμα, το τεστ Προοδευτικών τύπων για ενηλίκους. Η χρησιμοποίηση αυτής της δοκιμασίας κρίθηκε αναγκαία, για τον απλούστατο λόγο, ότι είναι απαλλαγμένη από πολιτισμικές ιδιαιτερότητες. Το τεστ προοδευτικών τύπων εκδόθηκε για πρώτη φορά το 1938, από τον Άγγλο Ψυχολόγο J.C. Raven. Από τότε έγιναν αρκετές τροποποιήσεις. Σχεδιάστηκε για να καλύπτει ένα όσο το δυνατόν ευρύτερο φάσμα πνευματικής ικανότητας και να χρησιμοποιείται, εξίσου αποτελεσματικά, σε άτομα όλων των ηλικιών, ανεξάρτητα από μόρφωση, εθνικότητα ή φυσική κατάσταση.

Στο ερώτημα εάν τα τεστ νοημοσύνης μετρούν την ευφυά συμπεριφορά, θα θελα να τονίσω ότι μπορούμε με ένα τεστ να επιλέξουμε σταθερούς παράγοντες για την πρόβλεψή της.

Η ευφυής συμπεριφορά, στην κοινωνία μας, μπορεί να αναφέρεται σε πολλές δραστηριότητες. Κυρίως, μετρούμε το φαινότυπο, δηλ., τις εκδηλώσεις της συμπεριφοράς, σαν αποτέλεσμα του τεστ νοημοσύνης. Αντίθετα ο γενότυπος, που αναφέρεται στην πραγματική δομή της νοημοσύνης, δεν μπορεί να μετρηθεί με κανένα τρόπο (Δ. Γεώργας 1971).

4. Προσωπικότητα

Για την αξιολόγηση της προσωπικότητας, χρησιμοποιήθηκε το ερωτηματολόγιο της κλίμακας του R.B. Cattell

16PF Form, A, από την αμερικάνικη έκδοση, μια και δεν υπάρχει στάθμιση αυτής της κλίμακας στα ελληνικά. Περιλαμβάνει 187 ερωτήσεις.

Το ερωτηματολόγιο της κλίμακας R.B. Cattell (των 16PF- παραγόντων προσωπικότητας) είναι ένα τεστ που μπορεί να βαθμολογήσει αντικειμενικά τη δομή της προσωπικότητας και επινοήθηκε από τη βασική έρευνα της προσωπικότητας, προκειμένου να δώσει, σε βραχύ χρονικό διάστημα, μια πλήρη εικόνα της προσωπικότητας.

Χρησιμοποιείται για άτομα άνω των 16 ετών και υπάρχει στους τύπους A,B,C, και D. Επειδή είναι γλωσσικό, η χρησιμοποίησή του γίνεται σε άτομα με μορφωτικό επίπεδο τουλάχιστον μαθητή γυμνασίου. Για την έρευνά μας χρησιμοποιήθηκε ο τύπος A.

Η περιληπτική εικόνα της προσωπικότητας βασίζεται πάνω σε μετρήσεις 16 λειτουργικά ανεξάρτητων και ψυχολογικά σημαντικών διαστάσεων, που απομονώθηκαν και αναπαράχθηκαν κατά τη διάρκεια 30 χρόνων έρευνας, με τη μέθοδο της ανάλυσης παραγόντων πάνω σε φυσιολογικά και μη άτομα.

5. Επιδόσεις όρασης

Η αξιολόγηση των επιδόσεων όρασης πραγματοποιήθηκε με την ειδική γι' αυτό τον σκοπό ηλεκτρονική συσκευή TITMUS VISION TESTER.

6. Ακουστικός έλεγχος

Η αξιολόγηση των ορίων ακουστικής οξύτητας πραγματοποιήθηκε με την ηλεκτρονική συσκευή Pierre DUFOUR, σε συχνότητα 1000 Hz, το δε αποτέλεσμα εκφράζεται στην κλίμακα desibel (dl).

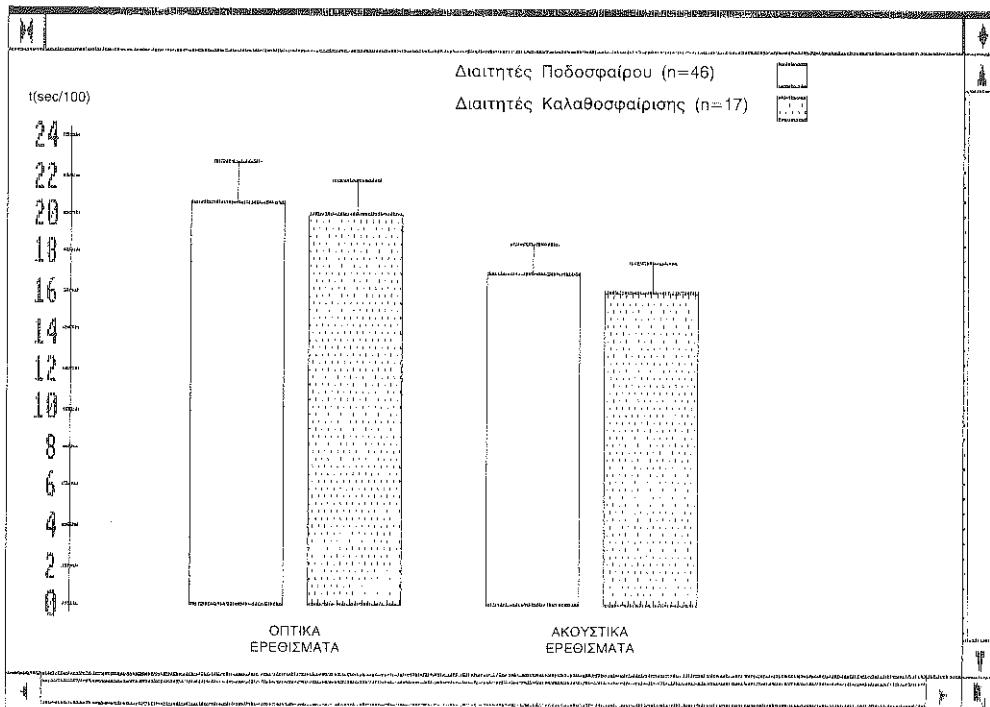
Αποτελέσματα

Α) Ψυχοφυσιολογικές ικανότητες

1. Ικανότητα κινητικής αντίδρασης

Μια επισκόπηση στο σχήμα 1 δείχνει ότι οι διαιτητές καλαθοσφαίρισης πα-

ρουσιάζουν, τόσο σε οπτικά όσο και σε ακουστικά ερεθίσματα, μικρότερους (καλύτερους) χρόνους αντίδρασης. Ενδεικτικά στατιστικά σημαντικότητα διαφαίνεται μόνον στα ακουστικά ερεθίσματα και σε επίπεδο 0.05 (Με εφαρμογή του t-Test, θλέπε πίνακα 2).

ΣΧΗΜΑ 1 ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ ΚΙΝΗΤΙΚΗΣ ΑΝΤΙΔΡΑΣΗΣ

2. Διάρκεια προσοχής

Μια επισκόπηση στο σχήμα 2 δείχνει ότι οι διαιτητές καλαθοσφαίρισης παρουσιάζουν στατιστικά σημαντικά καλύτερες επιδόσεις στη διάρκεια προσοχής από τους διαιτητές ποδοσφαίρου (εφαρμογή του t-τεστ και σε επίπεδο 0.05).

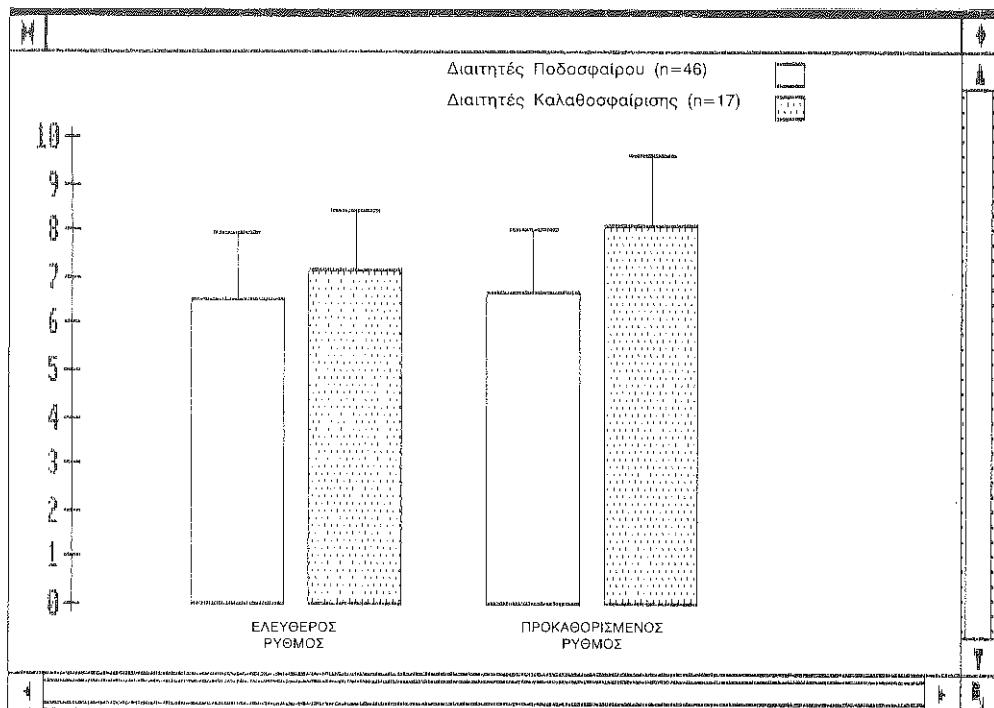
Ενδεικτικά στατιστικά στον ελεύθερο ρυθμό και πολύ σημαντικά στον προκαθορισμένο ρυθμό (θλέπε πίνακα 2).

Β) Δείκτης νοημοσύνης

Μια επισκόπηση στο σχήμα 3 δείχνει ότι ο Δ.Ν. στους διαιτητές της καλαθοσφαίρισης διαφοροποιείται στατιστικά πολύ σημαντικά από τους διαιτητές παδοσφαίρου (μ' εφαρμογή του t-τεστ, και σε επίπεδο 0.05), (θλέπε πίνακα 2).

Γ) Επιδόσεις όρασης και ακοής

Μια επισκόπηση στον πίνακα 1 δεί-

ΣΧΗΜΑ 2 ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΠΡΟΣΟΧΗΣ

χνει ότι οι μέσοι όροι επιδόσεων όρασης και ακοής, μεταξύ διαιτητών ποδοσφαίρου και καλαθοσφαίρισης, δε διαφέρουν μεταξύ τους (κυμαίνονται στα ίδια περίπου επίπεδα).

Δ) Προσωπικότητα

Εφαρμόζοντας τη στατιστική μέθοδο του t-τεστ, σε επίπεδο σημαντικότητας 0.05, μεταξύ των διαιτητών ποδοσφαίρου και καλαθοσφαίρισης, διαπιστώνουμε τα ακόλουθα:

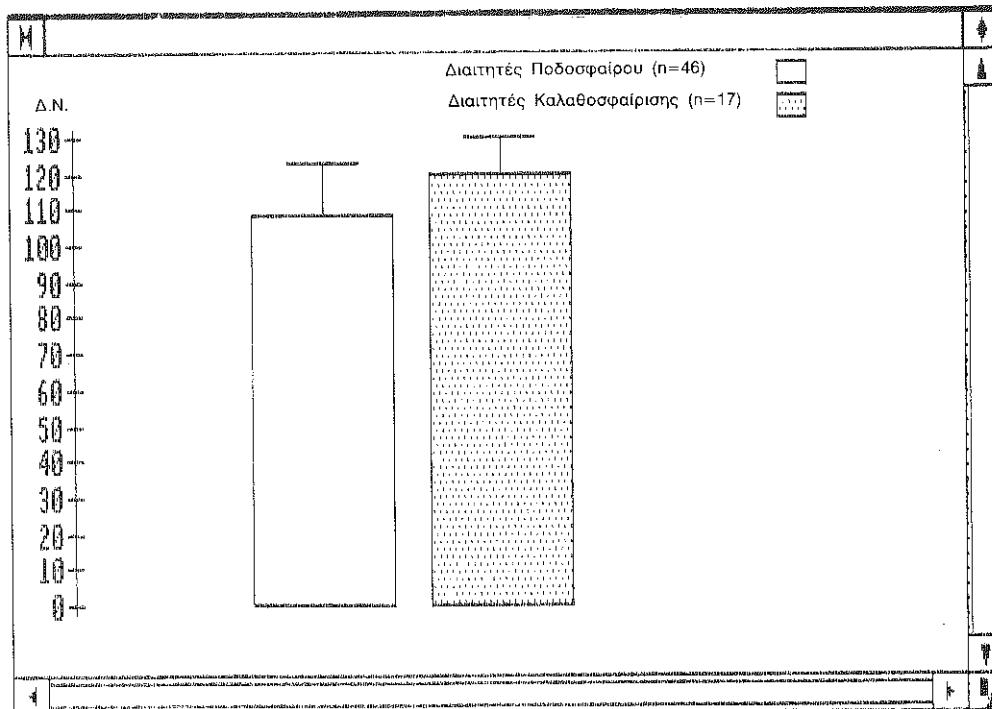
Μια επισκόπηση στον πίνακα 2 δείχνει, ότι οι παράγοντες που διαφοροποιούνται στατιστικά σημαντικά (**) είναι οι παράγοντες Β,Μ,Ο, και στατιστικά ενδεικτικά (*) ο παράγοντας Q3.

Ας δούμε τώρα αναλυτικά, στον καθένα απ' αυτούς τους παράγοντες,

ποια χαρακτηριστικά προσωπικότητας αναφέρονται.

ΠΑΡΑΓΩΝ Β+. Ο παράγοντας αυτός αναφέρεται στη νοημοσύνη. Οι διαιτητές καλαθοσφαίρισης παρουσιάζουν μεγαλύτερη τιμή Β από τους διαιτητές ποδοσφαίρου. Αυτό σημαίνει ότι είναι στατιστικά σημαντικά ευφυέστεροι, μαθαίνουν πιο γρήγορα και έχουν ταχύτερη αντίληψη. Αυτά επιβεβαιώνονται και από τον υψηλότερο δείκτη νοημοσύνης, που παρουσιάζουν οι διαιτητές καλαθοσφαίρισης κατά Raven-test.

ΠΑΡΑΓΩΝ Μ+. Ο παράγοντας αυτός όταν έχει χαμηλή τιμή, δηλώνει κοινωνικότητα. Αντίθετα η υψηλή τιμή αναφέρεται στον αυτισμό,

ΣΧΗΜΑ 3 ΔΕΙΚΤΕΣ ΝΟΗΜΟΣΥΝΗΣ ΚΑΤΑ RAVEN-TEST

(που ως ένα βαθμό παρουσιάζουν οι διαιτητές ποδοσφαίρου), σημαίνει αδιαφορία για πρακτικά θέματα και δείχνει «μποέμ» τύπους, απορροφημένους από τις εσωτερικές τους παρορμήσεις. Αυτοί είναι γενικά χαρούμενοι, αλλά συχνά και με υστερικές εκδηλώσεις.

ΠΑΡΑΓΩΝ Ο+. Ο παράγοντας αυτός αναφέρεται στην αυτοπεποίθηση (χαμηλή τιμή) και στην τάση για ενοχή με αγχώδη ανασφάλεια (υψηλή τιμή). Τους διαιτητές ποδοσφαίρου, σε σύγκριση με τους διαιτητές καλαθοσφαίρισης, τους διακρίνει: αυτοπεποίθηση, ψυχική ισορροπία, ακατάπαυστη ενεργητικότητα, ωριμότητα, έλλειψη φοβίας, σιγουριά, και δεν τους νοιάζει η γνώμη των άλλων. Αντίθετα τους

διαιτητές καλαθοσφαίρισης τους διακρίνει: ανασφάλεια, αισθήματα ενοχής, ανησυχία, άγχος, καταθλιπτικότητα, δυσθυμία και παιδική τάση ν' αντιδρούν στις δυσκολίες με φόβο. Ακόμη αισθάνονται ότι δε βρίσκουν πλήρη αναγνώριση μέσα στην ομάδα και ότι είναι δεσμευμένοι από υποχρέωση σ' αυτήν.

ΠΑΡΑΓΩΝ Ο3+. Ο παράγοντας αυτός αναφέρεται στην κοινωνική αδιαφορία (χαμηλή τιμή) και την κοινωνική υπερ-ευαισθησία (υψηλή τιμή). Οι διαιτητές ποδοσφαίρου, σε σύγκριση με τους διαιτητές καλαθοσφαίρισης, παρουσιάζουν, σε μεγαλύτερο βαθμό, ανεπτυγμένο το «γνώθι σ' αυτόν», έχουν την τάση να ελέγχουν τον εαυτό τους και τους άλλους, είναι συνεπείς στις

ΠΙΝΑΚΑΣ 1

ΕΚΑΕ
Τμήμα Αθλητικής
Ψυχολογίας

**ΜΕΣΟΙ ΟΡΟΙ ΕΠΙΔΟΣΕΩΝ ΟΡΑΣΗΣ & ΑΚΟΗΣ
ΣΕ ΕΛΛΗΝΕΣ ΔΙΑΙΤΗΤΕΣ ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟΥ
& ΚΑΛΑΘΟΣΦΑΙΡΙΣΗΣ**

	ΔΙΑΙΤΗΤΕΣ ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟΥ		
	\bar{x}	S ±	n = 46
ΔΙΟΦΘΑΛΜΟΣ ΟΡΑΣΗ (M)	11.15	1.67	
ΣΤΕΡΕΟΣΚΟΠΙΚΗ ΟΡΑΣΗ	7.41	1.95	
ΑΝΤΙΛΗΨΗ ΧΡΩΜΑΤΩΝ	4.89	.31	
ΑΠΟΚΛΙΣΗ ΥΨΟΥΣ	4.06	.80	
ΠΛΕΥΡΙΚΗ ΑΠΟΚΛΙΣΗ	8.04	1.87	
ΔΙΟΦΘΑΛΜΟΣ ΟΡΑΣΗ (K)	11.32	1.73	
ΠΛΕΥΡΙΚΗ ΑΠΟΚΛΙΣΗ	7.80	1.61	
ΟΡΙΑ ΑΚΟΥΣΤΙΚΗΣ ΟΞΥΤΗΤΑΣ (Δ)	5.21	1.47	
ΟΡΙΑ ΑΚΟΥΣΤΙΚΗΣ ΟΞΥΤΗΤΑΣ (Α)	5.10	.73	

ΔΙΑΙΤΗΤΕΣ ΚΑΛΑΘΟΣΦΑΙΡΙΣΗΣ		
\bar{x}	S ±	n = 17
11.52	1.69	
8.29	2.11	
4.70	.77	
3.94	.42	
8.35	1.05	
11.88	1.99	
8.23	1.20	
5.00	.00	
5.00	.00	

κοινωνικές τους σχέσεις και συμμορφώνονται στην προσταγή του «γνώθι σ' αυτόν». Θεωρούν απα-

ραίτητο να χαίρουν κοινωνικής υπόληψης και συχνά είναι ισχυρογνώμονες.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2

**ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΕΣ ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΑΣ
ΚΑΙ ΙΚΑΝΟΤΗΤΩΝ ΜΕΤΑΞΥ ΔΙΑΙΤΗΤΩΝ ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟΥ (n=46)
ΚΑΙ ΜΠΑΣΚΕΤ (n=17)**

ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΗΤΑ ΔΙΑΠΙΣΤΩΘΕΝΤΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ	ΣΥΓΚΡΙΝΟΜΕΝΕΣ ΟΜΑΔΕΣ	\bar{X}	$S \pm$	t-τιμές	P
Κινητική αντίδρασης ακουστικά ερεθίσματα	Διαιτητές Ποδοσφ. Διαιτητές Μπάσκετ	17.05 16.10	1.45 1.47	2.29	.0127
*					
Διάρκεια προσοχής σ' ελεύθερο ρυθμό	Διαιτητές Ποδοσφ. Διαιτητές Μπάσκετ	6.58 7.23	1.32 1.20	-1.76	0.413
*					
Διάρκεια προσοχής σε προκαθορισμένο ρυθμό	Διαιτητές Ποδοσφ. Διαιτητές Μπάσκετ	6.76 8.17	1.26 1.42	-3.80	1.658

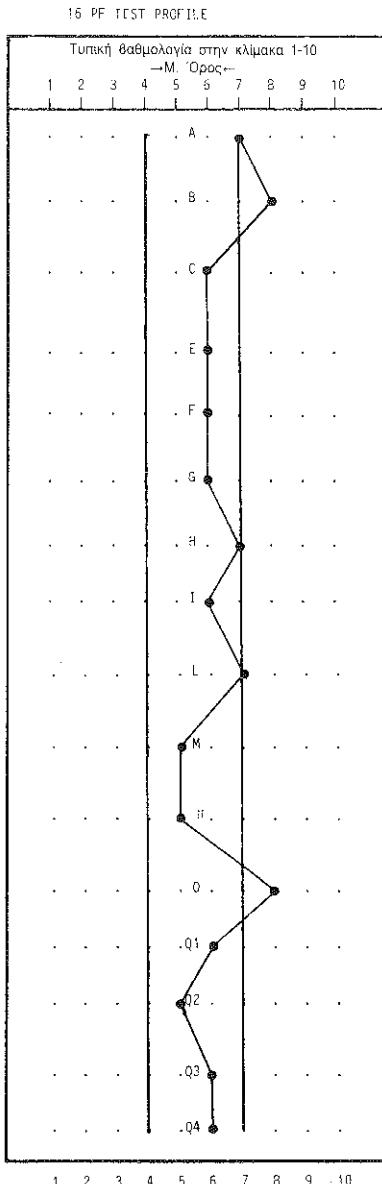
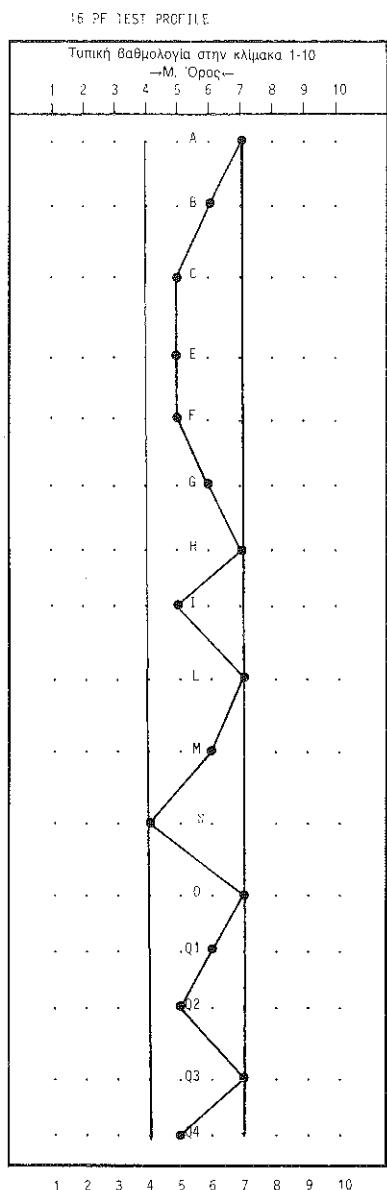
Δείκτης Νοημοσύνης ***	Διαιτητές Ποδοσφ. Διαιτητές Μπάσκετ	109.45 120.58	12.87 8.99	-3.27	8.760
Παράγοντας B του 16 PF Cattell-test	Διαιτητές Ποδοσφ. Διαιτητές Μπάσκετ	6.13 7.58	1.80 0.93	-3.16	1.235
**					
Παράγοντας M **	Διαιτητές Ποδοσφ. Διαιτητές Μπάσκετ	6.13 4.94	1.62 1.95	2.44	8.470
Παράγοντας 0 **	Διαιτητές Ποδοσφ. Διαιτητές Μπάσκετ	6.91 7.88	1.60 1.53	-2.15	.0176
Παράγοντας Q ₃ *	Διαιτητές Ποδοσφ. Διαιτητές Μπάσκετ	6.95 6.00	1.78 1.73	1.90	.0311

ΣΧΗΜΑ 4

**ΓΡΑΦΙΚΗ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΜΕΣΩΝ ΟΡΩΝ ΔΙΑΣΤΑΣΕΩΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΑΣ
ΣΕ ΕΛΛΗΝΕΣ ΔΙΑΙΤΗΤΕΣ ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟΥ ($n = 46$)
ΚΑΙ ΚΑΛΑΘΟΣΦΑΙΡΙΣΗΣ ($n = 17$)**

Διαιτητές Ποδοσφαίρου ($n = 46$)

* Διαιτητές Καλαθοσφαίρισης ($n = 17$)

**Μέσοι όροι και τυπικές αποκλίσεις των διαστάσεων προσωπικότητας
των εξεταζομένων διαιτητών**

	Παράγων	A	B	C	E	F	G	H	I	L	M	N	O	Q1	Q2	Q3	Q4		
Διαιτητές		M.O.	7.04	6.13	5.43	5.13	5.06	5.76	6.73	5.45	7.39	6.13	4.41	6.91	5.58	5.10	6.95	5.08	
Ποδοσφαίρου n=46		±		1.29	1.80	1.82	1.68	1.25	1.70	1.56	1.62	1.51	1.62	2.23	1.60	1.54	1.50	1.78	1.39

	Παράγων	A	B	C	E	F	G	H	I	L	M	N	O	Q1	Q2	Q3	Q4		
Διαιτητές		M.O.	7.11	7.58	6.05	5.52	5.52	5.64	7.23	5.47	7.00	4.94	4.52	7.88	5.76	4.76	6.00	5.70	
Καλαθοσφαίρισης n=17		±		1.21	0.93	2.13	1.41	2.18	1.22	1.48	1.23	1.17	1.95	1.62	1.53	2.07	1.52	1.73	1.40

ΠΙΝΑΚΕΣ ΣΥΧΝΟΤΗΤΩΝ ΤΩΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΘΕΙΣΩΝ ΙΚΑΝΟΤΗΤΩΝ

Κινητική αντίδραση σε οπτικά ερεθίσματα διαιτητών ποδοσφαίρου

NUMBER OF CASES: 46 NUMBER OF VARIABLES: 30

VARIABLE: 10. kin_an_o

=====CLASS	LIMITS=====	FREQUENCY	PERCENT	CUMULATIVE	
				FREQUENCY	PERCENT
16.50 <	17.50	2	4.35	2	4.35
17.50 <	18.50	3	6.52	5	10.87
18.50 <	19.50	6	13.04	11	23.91
19.50 <	20.50	8	17.39	19	41.30
20.50 <	21.50	15	32.61	34	73.91
21.50 <	22.50	4	8.70	38	82.61
22.50 <	23.50	6	13.04	44	95.65
23.50 <	24.50	0	.00	44	95.65
24.50 <	25.50	1	2.17	45	97.83
25.50 <	26.50	1	2.17	46	100.00
	TOTAL	46	100.00		

=====CLASS	LIMITS=====	FREQUENCY
16.50 <	17.50	2 v==
17.50 <	18.50	3 v====
18.50 <	19.50	6 v=====
19.50 <	20.50	8 v=====
20.50 <	21.50	15 v=====
21.50 <	22.50	4 v=====
22.50 <	23.50	6 v=====
23.50 <	24.50	0 v
24.50 <	25.50	1 v=
25.50 <	26.50	1 v=

Κινητική αντίδραση σε οπτικά ερεθίσματα διαιτητών Μπάσκετ

NUMBER OF CASES: 17 NUMBER OF VARIABLES: 30

VARIABLE: 10. kin_an_o

=====CLASS	LIMITS=====	FREQUENCYCUMULATIVE.....		PERCENT
			FREQUENCY	PERCENT	
16.50 <	17.50	0	.00	0	.00
17.50 <	18.50	3	17.65	3	17.65
18.50 <	19.50	3	17.65	6	35.29
19.50 <	20.50	3	17.65	9	52.94
20.50 <	21.50	5	29.41	14	82.35
21.50 <	22.50	1	5.88	15	88.24
22.50 <	23.50	2	11.76	17	100.00
	TOTAL	17	100.00		

=====CLASS	LIMITS=====	FREQUENCY		PERCENT
			
16.50 <	17.50	0	v		
17.50 <	18.50	3	v=====		
18.50 <	19.50	3	v=====		
19.50 <	20.50	3	v=====		
20.50 <	21.50	5	v=====		
21.50 <	22.50	1	v====		
22.50 <	23.50	2	v=====		

Διάρκεια προσοχής σε προκαθορισμένα ρυθμό διαιτητών ποδοσφαίρου

NUMBER OF CASES: 46 NUMBER OF VARIABLES: 30

VARIABLE: 13. d_pros_p

=====CLASS	LIMITS=====	FREQUENCYCUMULATIVE.....		PERCENT
			FREQUENCY	PERCENT	
2.50 <	3.50	0	.00	0	.00
3.50 <	4.50	3	6.52	3	6.52
4.50 <	5.50	5	10.87	8	17.39
5.50 <	6.50	8	17.39	16	34.78
6.50 <	7.50	16	34.78	32	67.57
7.50 <	8.50	12	26.09	44	95.65
8.50 <	9.50	2	4.35	46	100.00
	TOTAL	46	100.00		

=====CLASS	LIMITS=====	FREQUENCY		PERCENT
			
2.50 <	3.50	0	v		
3.50 <	4.50	3	v====		
4.50 <	5.50	5	v=====		
5.50 <	6.50	8	v=====		
6.50 <	7.50	16	v=====		
7.50 <	8.50	12	v=====		
8.50 <	9.50	2	v==		

Διάρκεια προσοχής σε προκαθορισμένο ρυθμό διαιτητών Μπάσκετ

NUMBER OF CASES: 17 NUMBER OF VARIABLES: 30

VARIABLE: 13. d_pros_p

			CUMULATIVE			
=====	CLASS	LIMITS=====	FREQUENCY	PERCENT	FREQUENCY	PERCENT
	2.50 <	3.50	0	.00	0	.00
	3.50 <	4.50	0	.00	0	.00
	4.50 <	5.50	0	.00	0	.00
	5.50 <	6.50	2	11.76	2	11.76
	6.50 <	7.50	5	29.41	7	41.18
	7.50 <	8.50	2	11.76	9	52.94
	8.50 <	9.50	4	23.53	13	76.47
	9.50 <	10.50	4	23.53	17	100.00
	TOTAL		17	100.00		

=====	CLASS	LIMITS=====	FREQUENCY
	2.50 <	3.50	0	v
	3.50 <	4.50	0	v
	4.50 <	5.50	0	v
	5.50 <	6.50	2	=====
	6.50 <	7.50	5	v=====
	7.50 <	8.50	2	v=====
	8.50 <	9.50	4	v=====
	9.50 <	10.50	4	v=====

Κινητική αντίδραση σε ακουστικά ερεθίσματα διαιτητών ποδοσφαίρου

NUMBER OF CASES: 46 NUMBER OF VARIABLES: 30

VARIABLE: 11. kin_an_a

			CUMULATIVE			
=====	CLASS	LIMITS=====	FREQUENCY	PERCENT	FREQUENCY	PERCENT
	11.50 <	12.50	0	.00	0	.00
	12.50 <	13.50	0	.00	0	.00
	13.50 <	14.50	2	4.35	2	4.35
	14.50 <	15.50	2	4.35	4	8.70
	15.50 <	16.50	11	23.91	15	32.61
	16.50 <	17.50	16	34.78	31	67.39
	17.50 <	18.50	9	19.57	40	86.96
	18.50 <	19.50	3	6.52	43	93.83
	19.50 <	20.50	2	4.35	45	97.83
	20.50 <	21.50	1	2.17	46	100.00
	TOTAL		46	100.00		

=====CLASS	LIMITS=====	FREQUENCY
11.50 <	12.50	0 v
12.50 <	13.50	0 v
13.50 <	14.50	2 v ===
14.50 <	15.50	2 v ===
15.50 <	16.50	11 v ======
16.50 <	17.50	16 v ======
17.50 <	18.50	9 v =====
18.50 <	19.50	3 v ===
19.50 <	20.50	2 v ===
20.50 <	21.50	1 v =

Κινητική αντίδραση σε ακουστικά ερεθίσματα διαιτητών Μπάσκετ

NUMBER OF CASES: 17 NUMBER OF VARIABLES: 30

VARIABLE: 10. kin_an_a

=====CLASS	LIMITS=====	FREQUENCY	PERCENT	FREQUENCY	CUMULATIVE PERCENT
11.50 <	12.50	0	.00	0	.00
12.50 <	13.50	0	.00	0	.00
13.50 <	14.50	2	11.76	2	11.76
14.50 <	15.50	5	29.41	7	41.18
15.50 <	16.50	4	23.53	11	64.71
16.50 <	17.50	1	5.88	12	70.59
17.50 <	18.50	5	29.41	17	100.00
	TOTAL	17	100.00		

=====CLASS	LIMITS=====	FREQUENCY
11.50 <	12.50	0 v
12.50 <	13.50	0 v
13.50 <	14.50	2 v =====
14.50 <	15.50	5 v =====
15.50 <	16.50	4 v =====
16.50 <	17.50	1 v ===
17.50 <	18.50	5 v =====

Δείκτης Νοημοσύνης (κατά RAVEN) διαιτητών ποδοσφαίρου

NUMBER OF CASES: 46 NUMBER OF VARIABLES: 30

VARIABLE: 14. D.N.

				CUMULATIVE	
=====CLASS	LIMITS=====	FREQUENCY	PERCENT	FREQUENCY	PERCENT
77.50 <	82.50	0	.00	0	.00
82.50 <	87.50	2	4.35	2	4.35
87.50 <	92.50	4	8.70	6	13.04
92.50 <	97.50	3	6.52	9	19.57
97.50 <	102.50	6	13.04	15	32.61
102.50 <	107.50	4	8.70	19	41.30
107.50 <	112.50	7	15.22	26	56.52
112.50 <	117.50	5	10.87	31	67.39
117.50 <	122.50	9	19.57	40	86.96
122.50 <	127.50	1	2.17	41	89.13
127.50 <	132.50	5	10.87	46	100.00
	TOTAL	46	100.00		

=====CLASS	LIMITS=====	FREQUENCY
77.50 <	82.50	0 v
82.50 <	87.50	2 v=====
87.50 <	92.50	4 v=====
92.50 <	97.50	3 v=====
97.50 <	102.50	6 v=====
102.50 <	107.50	4 v=====
107.50 <	112.50	7 v=====
112.50 <	117.50	5 v=====
117.50 <	122.50	9 v=====
122.50 <	127.50	1 v==
127.50 <	132.50	5 v=====

Δείκτης Νοημοσύνης (κατά RAVEN) διαιτητών Μπάσκετ

NUMBER OF CASES: 17 NUMBER OF VARIABLES: 30

VARIABLE: 14. D.N.

				CUMULATIVE	
=====CLASS	LIMITS=====	FREQUENCY	PERCENT	FREQUENCY	PERCENT
77.50 <	82.50	0	.00	0	.00
82.50 <	87.50	0	.00	0	.00
87.50 <	92.50	0	.00	0	.00
92.50 <	97.50	0	.00	0	.00
97.50 <	102.50	1	5.88	1	5.88
102.50 <	107.50	0	.00	1	5.88
107.50 <	112.50	2	11.76	3	17.65
112.50 <	117.50	3	17.65	6	35.29
117.50 <	122.50	4	23.53	10	58.82
122.50 <	127.50	1	5.88	11	64.71
127.50 <	132.50	6	35.29	17	100.00
	TOTAL	17	100.00		

=====CLASS	LIMITS=====	FREQUENCY
77.50 <	82.50	0 v
82.50 <	87.50	0 v
87.50 <	92.50	0 v
92.50 <	97.50	0 v
97.50 <	102.50	1 v====
102.50 <	107.50	0 v
107.50 <	112.50	2 v=====
112.50 <	117.50	3 v=====
117.50 <	122.50	4 v=====
122.50 <	127.50	1 v==
127.50 <	132.50	6 v=====

Διάρκεια προσοχής σ' ελεύθερο ρυθμό διαιτητών ποδοσφαίρου

NUMBER OF CASES: 46 NUMBER OF VARIABLES: 30

VARIABLE: 12. d_pros_e

=====CLASS	LIMITS=====	FREQUENCY	PERCENT	CUMULATIVE	
				FREQUENCY	PERCENT
2.50 <	3.50	0	.00	0	.00
3.50 <	4.50	2	4.35	2	4.35
4.50 <	5.50	8	17.39	10	21.74
5.50 <	6.50	13	28.26	23	50.00
6.50 <	7.50	11	23.91	34	73.91
7.50 <	8.50	8	17.39	42	91.30
8.50 <	9.50	4	8.70	46	100.00
		TOTAL	100.00		

=====CLASS	LIMITS=====	FREQUENCY
2.50 <	3.50	0 v
3.50 <	4.50	2 v==
4.50 <	5.50	8 v=====
5.50 <	6.50	13 v=====
6.50 <	7.50	11 v=====
7.50 <	8.50	8 v=====
8.50 <	9.50	4 v=====

Διάρκεια προσοχής σ' ελεύθερο ρυθμό διαιτητών Μπάσκετ

NUMBER OF CASES: 17 NUMBER OF VARIABLES: 30

VARIABLE: 12. d_pros_e

=====CLASS LIMITS=====		FREQUENCY	PERCENTCUMULATIVE.....	
				FREQUENCY	PERCENT
2.50 <	3.50	0	.00	0	.00
3.50 <	4.50	0	.00	0	.00
4.50 <	5.50	1	5.88	1	5.88
5.50 <	6.50	5	29.41	6	35.29
6.50 <	7.50	2	11.76	8	47.06
7.50 <	8.50	7	41.18	15	88.24
8.50 <	9.50	2	11.76	17	100.00
TOTAL		17	100.00		

=====CLASS LIMITS=====		FREQUENCY
2.50 <	3.50	0	v
3.50 <	4.50	0	v
4.50 <	5.50	1	v====
5.50 <	6.50	5	v=====
6.50 <	7.50	2	v=====
7.50 <	8.50	7	v=====
8.50 <	9.50	2	v=====

Συζήτηση

Ο κύριος στόχος της μελέτης αυτής είναι να μελετήσει τους ψυχολογικούς εκείνους παράγοντες, αλλά και τις ικανότητες που συμβάλλουν θετικά ή αρνητικά στην απόδοση του διαιτητή, κάτω από αντίξεις, πολλές φορές, ψυχολογικές αγωνιστικές συνθήκες, όπως κακοπιστία, προκατάληψη από πλευράς φιλάθλων - οπαδών - παραγόντων, και πολλές φορές από πλευράς αθλούμενων.

Η μελέτη αυτή, αποβλέπει στην καθιέρωση σταθερών κριτηρίων επιλογής διαιτητών —τουλάχιστον Α' Εθνικής κατηγορίας— προκειμένου να αυθιλυνθεί, ή και να μειωθεί το βάρος των συναισθηματικών, ή και τοπικιστικών κριτηρίων στην τελική επιλογή διαιτητών.

Με την καθιέρωση λοιπόν αυτών των αντικειμενικών κριτηρίων επιλογής, οι φίλαθλοι, οι παράγοντες, οι αθλούμενοι και γενικά όλοι οι ενδιαφερόμενοι, πρώτον δε θα 'χουν να προτάξουν εκ των προτέρων την ακαταληλότητα ή την ανεπάρκεια του διαιτητή, ή και ν' αμφισβητήσουν τις ικανότητές του, δεύτερον η αξιολόγηση αυτή θα συμβάλει στην εξύφωση του κύρους του διαιτητή και τρίτον όλη αυτή η διαδικασία επιλογής διαιτητών θ' αποτρέψει και θα θάλει φρένο στις ανεπαρκείς διαιτησίες —από πλευράς ικανοτήτων.

Τέλος προτείνονται πρακτικές λύσεις-μέτρα, για την αντιμετώπιση του συνολικού θέματος **διαιτησία**.

Τα κυριότερα ευρήματα και προτεινόμενα μέτρα της μελέτης αυτής είναι δυνατό να συνοψιστούν ως εξής:

1) Όλες οι επιδόσεις όρασης (διόφθαλμος, στερεοοσκοπική, αντίληψη χρωμάτων, απόκλιση ύψους, πλευρική απόκλιση) τόσο στους διαιτητές ποδοσφαίρου όσο και σ' αυτούς της καλαθοσφαίρισης είναι σε φυσιολογικά επίπεδα και δε διαπιστώθηκαν διαταραχές όρασης, με εξαίρεση 2 επί συνόλου 63 διαιτητών, οι οποίοι θέβαια σταμάτησαν τη διαιτησία, και αποσύρθηκαν (βλέπε πίνακα 1).

Η διαπίστωση αυτή είναι σημαντική καθ' ότι η όραση και όλες οι επιμέρους επιδόσεις όρασης προβλέπονται από τους κανονισμούς και είναι υποχρεωτική η αξιολόγηση.

2) Οι επιδόσεις ακοής σ' όλους τους εξετασθέντες διαιτητές βρίσκονται επίσης σε άριστο επίπεδο (βλέπε μέσους όρους και τυπικές αποκλίσεις στον πίνακα 1).

3) Η ικανότητα κινητικής αντίδρασης τόσο σε οπτικά όσο και σε ακουστικά ερεθίσματα, σ' όλους τους διαιτητές, είναι μεν σε φυσιολογικά επίπεδα (βλέπε σχήμα 2), αλλά πρέπει να καθιερωθεί ένα σταθερό κριτήριο για τους διαιτητές. Το κριτήριο αυτό πρέπει να είναι:

α) Για οπτικά ερεθίσματα, μεταξύ 20.50 και 21.50. Όσο μικρότερος ο

χρόνος αντίδρασης τόσο καλύτερο το αποτέλεσμα. (Βλέπε πίνακες συχνοτήτων και αξιολογηθέντων ικανοτήτων).

8) Για ακουστικά ερεθίσματα πρέπει να είναι μεταξύ 16.50 και 17.50 (βλέπε πίνακες συχνοτήτων των αξιολογηθεισών ικανοτήτων).

4) Η διάρκεια προσοχής στους διαιτητές καλαθοσφαίρισης διαπιστώθηκε ότι είναι σε ικανοποιητικό επίπεδο, σ' αντίθεση με τους διαιτητές ποδοσφαίρου, που απλώς βρίσκονται σε επίπεδο άνω του μέσου όρου.

Και σ' αυτή την περίπτωση, το **κατώτατο όριο προσοχής**, για όλους τους διαιτητές, να είναι 6.50 (ανώτερος μέσος όρος). Επιδόσεις κάτω από το μέσο όρο, οιγουρα, σημαίνουν προβλήματα ικανότητας για διαιτησία.

5) Όσον αφορά την προσωπικότητα, οι διαιτητές θα κρίνονται με σημείο αναφοράς, πάντα βάσει της δομής προσωπικότητας που δημιουργήθηκε από τους μέσους όρους (βλέπε σχήμα 4).

6) Τέλος για τον δείκτη Νοημοσύνης, με βάση τα αποτελέσματα της μελέτης μας, προτείνεται ως σταθερό κριτήριο ο ανώτερος μέσος όρος δηλ. 110 (Δ.Ν.).

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Cattell, R.B., / Eber, H.W., / Tatsuoka, M.M.: Handbook for the Sixteen Personality Factor Questionnaire. Institute for Personality Ability and Testing, 1970.
2. Georgas, James: Test νοημοσύνης για παιδιά (Αθήνα 1971).
3. Pauli/Arnold: Psychologisches Praktikum Experimentelles Praktikum. Band 1-7 Auflage. Gustav Fischer Verlag, Stuttgart - 1972.
4. Pohlmann, R., / Kirchner, G., / Wohlgefahrt, K.: Der Psychomotorische Fähigkeitskomplex seine Kennzeichnung und seine Vervollkommnung. Theorie und Praxis der Koerperkultur, 28, 1979, 14, s.898 bis 907.
5. Raven, J.C.: Progressive Matrices: A perceptual test of intelligence, individual form, London 1938.

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Α. ΣΤΑΛΙΚΑΣ
ΚΛΙΝΙΚΟΣ ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΨΥΧΟΛΟΓΟΣ
ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΑΘΛΗΤΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ
ΟΑΚΑ ΚΗΦΙΣΙΑΣ 37, ΜΑΡΟΥΣΙ
15123 ΑΘΗΝΑ
